

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2009 m. rugpjūčio 21 d.

Nr. 31 (861)

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Minime itin svarbaus įvykio – „Baltijos kelio“ dvidešimtmetį. Ši trijų Baltijos tautų: estų, latvių ir lietuvių, demonstracija, 600 km ilgio gyva žmonių grandine sujungusi tris sostines: Taliną, Rygą ir Vilnių politine, teisine, pilietine ir istorine reikšme toli pranoko organizatorių lūkesčius.

Estų Rahvarinne, latvių Latvijas Tautas Fronto ir Lietuvos Sajūdžio iniciatyva 1989 m. buvo sumanyta tokiu būdu paminėti Stalino-Hitlerio suokabio 50-ąsias metines.

Didžiausias 20 amžiaus nusikaltimas

1939 m. rugpjūčio 23 d. Maskvos Kremluje per šešias valandas trukusį posėdį buvo naujaip sukarpytas Rytių Europos žemėlapis ir suplanuota Antrojo pasaulinio karo (toliau APK) pradžia. Rusų rašytojas V. Suvorovas teigia, kad „Stalinas Moloto-

vo ranka pasirašė paktą apie APK pradžią“, („Sviatoje diele“ 46 p.). Hitleris, ryšio prieinėmis derinės kiekvieną dokumento sakini, paktą pasiraše Ribentropo ranka. Tad nereikėtų menkinti diktatorių vaidmens šiame didžiausiam 20 amžiaus nusikaltime. Molotovas ir Ribentropas buvo tik

paklusnūs diktatorių valios vykdytojai. Jau seniai pribrendo laikas vadinti daiktus tikrasis vardais. Paskelbtoji SSRS ir Vokietijos nepuolimo sutartis tebuvo iškaba, slepianti tikrą tikslą – pasidalinti ir užgrobtį Rytių Europos nepriklausomą valstybių žemes. Sovietų režimas ilgą laiką katego-

riškai neigė buvus slaptuosius protokolus. Šis ižūlus ilgalaikis neigimasvertintinas kaip sovietų valdžios netiesioginis prispažinimas padarius itin sunkui karo ir genocido nusikaltimui, pavyzdžiu, Suomijos, Lenkijos užpuolimas, Estijos, Latvijos, Lietuvos Respubliką okupacija ir aneksija.

A. Kulikauskas nuotrauka

Vilius BRAZENAS

Apie velnius ir progresinius mokesčius

I ginčus apie progresinius mokesčius Kęstutis Girnius „Lietuvos žinių“ 2009 m. liepos 20 d. straipsnyje įvėlė net vieną mūsų tautosakos žvaigždę – velniai.

Ne be pagrindo. Jo rageliai, jei ne uodega, dažnokai įžiūrimai prasikiša ten, kur žiba „auksas“ – pinigėliai. Apie kipšo įmantrybes lietuviui įspėti įsitvirtinio liaudies posakis: „Ne viskas auksas, kas auksu žiba“. Manytumei į šį įspėjimą turėtų atkreipti dėmesį mūsų garsūs politologai ir, žinoma, valdžios pareigūnai, svarstantieji progresinių mokesčių klausimus.

Minėtame straipsnyje K. Girnius trumpai pasisako algų ir „finansiškai pajėgesnių“ žmonių „naštos“ dydžio klausimais. Stovėdamas toli nuo ekonomikos žinovų kėdžių nesiūmu suglaustų tos srities minčių vertinimo. Tačiau daug metų pagyvenęs progresinių mokesčių sistemos šešėliuose susidariau apie juos gana aiškią (bent man) nuomonę.

Pastaruoju metu Lietuvoje apie tai apstu diskusijų. Vienok, ilgokai neteko išgirsti ar skaityti aiškinimą, ką,

kaip, kuomi ir kam tokie mokesčiai daro gera ar bloga. Dažniausiai remiamasi lygioti faktu, kad tai padeda „mažiesiems“, kas toli gražu nebūtinai teisybė, nors ir „auksu blizga“.

Netikėtai, dar tik minint galimus kandidatus ir kandidates būsimuose LR prezidento rinkimuose, Dalia Grybauskaitė prabėgom, bet gana aiškiai pareiškė, jog progresiniai mokesčiai „stabdo progresą“. Tai pilnai atitiko mano patirtimi paremtą nuomonę. Todėl tai dideliu pliušu jėjo į mano gan miglotų plusų ir minusų tos minimos kandidatės vertinimo buhalteriją.

Tačiau K. Girnius, net po rinkimų padėciai paaškėjus, „mūru stojo“ už progresinius, net nebandės įrodyti kandidatės „klaidos“. Lyg remdamasis tik „auksu blizgančiu“ velnio autoritetu, padrožė: „Tinkamiausia priemonė būtų įvesti progresinius mokesčius, tačiau Lietuvoje jų bijomasi kaip velnio. Ne tik prezidentė, bet ir finansų ministre pasako prieš juos“.

(keliamas į 2 psl.)

Sakalinės kaime – karinis-pazintinis žygis „Kęstutėnai“

Rugpjūčio 13 d. Tauragės r. Sakalinės kaime dislokuotaame Lietuvos didžiojo kungiakščio Kęstutio motorizuotajame pėstininkų batalione startavo dviejų dienų karinis-pazintinis žygis „Kęstutėnai“. Žygis prasidėjo šventomis Mišiomis ir oficialiai renginio atidarymo ceremonija, po kurios prie starto linijos išsirikiavo žygio dalyviai.

Pirmają žygio dieną 20 ir 40 kilometrų trasose jėgas išbandė 595 dalyviai. Antrają starto liniją peržengė 606 dalyviai. Trasos nusidriekė per tris valstybės saugomas teritorijas: Kaskalnio ir Jūros draustinius bei Viešvilės rezervatą.

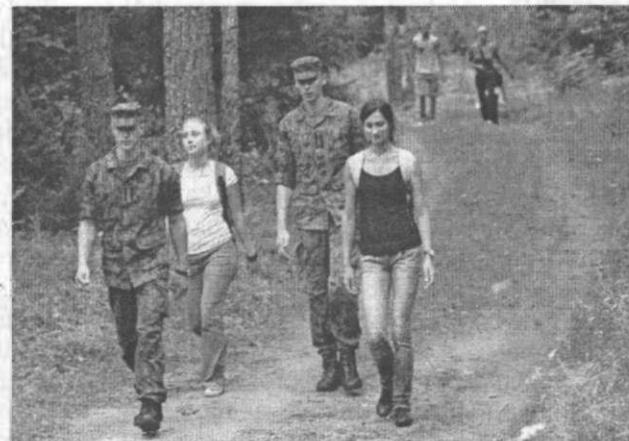
„Ryžtas, valia, garbė – šie žodžiai tapo kariño-pazintinio žygio šukiui. Tai patvirtins kiekvienas dalyvis“, – sakė jau devintą kartą žygje dalyvaujančios Krašto ap-

saugos savanorių pajėgų karystys grandinės Dainius Pilypas.

„Džiugu, kad nuo kelių entuziastų Lietuvos kariuomenės Mokomajame pulke prasidėjės sumanymas per tuos kelerius metus išsaugo į gražią ir populiarą karių ir civilinių bendravimo ir susipaži-

Žygio dalyviai prie starto linijos

Kartu žygiojant kariai ir civiliai

nimo tradiciją. Keičiantis kariuomenės profiliui, šiek tiek keičiasi ir šio žygio turinys, tačiau svarbiausia, manau, išsaugoti pėsciuju žygio tradiciją ir šios tradicijos esmę – kartu žygiojant kariai ir civiliniai, ypač jaunimas, neabejingo krašto gynybai, norintys išbandyti save ir patikrinti, taip pat sužinoti daugiau apie pokario partizanų kovas Lietuvoje“, – sakė krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė.

Kariškių organizuojamas karinis-pazintinis pėsciuju žygis – vienintelis tokio pobūdžio tradicinis renginys Lietuvoje. Žygis skatinė fiziškai tobulėti, ugdo ištvermę, plėtoja kariuomenės ir visuomenės santykius. Iki šiol kariuomenės padalinių organizuotuose žygiose dalyvavo beveik 7 tūkst. įvairaus amžiaus žygeivų. „Tremtinio“ inf.

Tarptautinio Tribunolo pareiga ištaisyti klaidą

Rugpjūčio 23-ioji akiavaizdžiai parodė, kad totalitariniai režimai, siekdami imperinių tikslų, vienija pastangas. Suplanavus APK, tariantieji ideologiniai skirtumai tarp komunizmo-socializmo išnyko, nesutrukdydami nei agresijos, nei genocido planų vykdymo. Gausi rašliava apie „švesų žmonijos rytojų komunizme“, kaip ir apie antžmogij (vok. Uebermensch) teroru mėgintą kurti „Naująją Europą“ pavirto bankrutavusį utojių makulatūra. Visų šalių pilietinė visuomenė šio fakto neturėtų pamiršti.

(keliamas į 2 psl.)

„Baltijos kelio“ reikšmė pranoksta lūkesčius

(atkelta iš 1 psl.)

S-H suokalbio pasekmė yra ir Niurnbergo tribunolas, pasmerkės tik vieno kaltininko – nacionalsocializmo nuosikaltimus.

Tai galima suprasti, bet vargu bau pateisinti. Juk vienas nusikaltėlis teisė kitą „Baltijos kelias“ įsakmiai primena, kad turėtų būti vieniamos ir aktyvinamos pastangos atkuriant teisingumą tarptautiniu mastu. *Justitia est fundamentum regnorum* – teisingumas yra valstybių pagrindas, bet šis dėsnis gerbiamas tik demokratinėse šalyse. Turime progą pelnytai pasidžiaugti, nors pastangų demokratijai ir teisingumui stiprinti niekada nebūna per daug.

Lémė pilietinė savimonė ir sovietų ekonomikos bejegiškumas

Pilietykumo šuoras prieš dvidešimtį metų buvo entuziastingas ir puoselėjantis dideles viltis. Tai buvo akiavaidzus Sajūdžio pastangų vaisius. Tuometinė pilietinė visuomenė nebuvo pamiršusi Pirmosios Lietuvos Respublikos pasiekimų, nors didžiumą gyventojų sudarė jau okupacijos metais augusios ir brendusios kartos. Tuomet

daugeliui tévynainių reikėjo apsispręsti – o kas toliau? „Baltijos kelias“ visam pasauliui patvirtino: Buvome, Esame ir Būsime! Nepriklausomybė – tai tik laiko klausimas. Lems entuziazmas, pasitikėjimas ne tik savo jégomis, bet ir diplomatine bei moraline parama iš užsienio.

Tai buvo tautos pasiryžimo išbandymas. Pusę amžiaus trukusi okupacija neišrovė pilietinės savimonės dailę, nors Kremliaus pastangos sukurti sovietinį mankurtą buvo itin intensyvios ir visaipusiškos. Pilietiškumą stipriko Laisvės kovų dešimtmetis, ilgam sustabdės masinę Lietuvos kolonizaciją. Sovietų komandinės ekonomikos bejegišumas, chroniškas prekių trūkumas, tuo pačiu metu propagandai būgniant apie nesiliaujančius laimėjimus visuose baruose, raginėtis patiem.

Mus turi išgirsti ir Maskva, ir Pasaulis

Prieš 20 metų éjau Lietuvos Sajūdžio Jonavos tarybos pirminko pareigas, taip pat buvau Sajūdžio Seimo ir tarybos narys. Gavome užduotį – „Baltijos kelio“ grandinėje už Ukmergės užimtį 4 km ilgio ruožą. Pirma mūsų kaunie-

čiai – jiems teko 20 km. Skubame, keliuose kamščiai... Organizatoriai nesitikėjo tokio entuziazmo. Léktuvai, žemai skrisdami, barsto gėles. Atvyksta tiesiai iš Vilniaus jonevičių rinktas parlamentaras Gediminas Ilgūnas. Per radiją pasigirsta Vytauto Landsbergio balsas, raginantis visus, kurie pateko į kamščius, sustoti, išlipti iš automobilių ir susiimti rankomis...

Citata iš dienoraščio: „Dieve Didysis, kiek nedaug mums reikia – savo žemėje būti laisviems! Tik dabar pajantu šios akcijos didingumą ir reikšmę (...) Tai mūsų taisius riksmai. Mus turi išgirsti ir Maskva, ir Pasaulis! Čia ne melas ir ne apgaulė. Čia nevaru varomi susirinko, o tie, kuriie iš tiesų jaučia šventą pilietinę pareigą. Buvome pardavinėjami ir mainomi, buvome terorizuojami, tremiami ir žudomi. Bet esame gyvi viltimi ir tikime, kad Nepriklausomybė galėtų turi būti atgauta.“

Pasigirsta Himno garsai – stebiuosi, kaip lengva ir džiugu mums giedoti „Tautišką giesmę“. Jonavos parapijos klebonas mons. V. Pranckietis pašventina jonaviečių atvežtą ir pastatyta kryžių. Choristai gieda „Lietuva brangi“ ir „Marija, Marija.“

Edmundas SIMANAITIS

Apie velnius ir progresinius mokesčius

(atkelta iš 1 psl.)

Galima suprasti, kodėl už juos agituoja su Kremliumi „i šviesią ateiti“ žygiai ir dar vis „i kojā“ betrepintys visokio laipsnio socialistai. Matyt, jie dar neišsivédių „komunizmo manifesto“ tvaiko. Tačiau kiti tautiniai ir krikščioniškais kardais mosuoja geraširdžiai ko gero neskaitė ar jau pamiršė 10 manifesto platformą, nurodancią, kaip „sukomunistinti pažangias valstybes“. Pirmoji platforma „žemės nuosavybės“ panaikinamas – plačiai žinomas. Tačiau vargu ar daug kas išimtis antrąja platformą, kurioje sakoma, kad valstybę sukomunistinti padės...

Sunkūs progresiniai ar palaipsniniai mokesčiai

Trumpai ir aiškiai. Su tokiais mokesčiais susiduriau pradėjės dirbt Jungtinėse Amerikos Valstijose. Prieš metų pabaigą pastebėjau patyrusius darbininkus kažką skaičiuojančius lapeliuose. Vienas, paklaustas, ką daro, keistai atsakė žiūrė, ar jam

apsimoka dirbtivadovo siūlomus, gerai apmokamus viršvalandžius. Gal esą verta keliais dienas „pasirgti“, nes uždirbės kelis šimtus dolerių daugiau jis gali pakilti didesnių progresinių mokesčių lygi. Tuo būdu jis prarastų ne tik ką uždirbo per viršvalandžius, bet dar keliolika šimtų dolerių mokédamas didesnius mokesčius už visą metų uždarbi.

Vėliau patyriau, jog panasių skaičiuoja ir darbdaviai. Pagal mokesčių laipsniavimą firmų vadovai ir buhalteriai svarsto, kada neapsimoka padidinti gamybą, nesamdyti daugiau darbininkų, kai negali pasitiketi, kad metų pabaigoje galėsi atliki gamybos įspareigojimus, jei dalis darbininkų nedirbs viršvalandžiu ar „susirgs“. Tad štai kaip atrodo progresinis progresas. Gamybos užsakovai žvalgosi užsieniuose, kur dar nėra progresivizmo stabdžių.

Tai dar ne visos iš to kylančios bėdos. Vietos darbuotojų progresizmas išaugina milžiniškai, nieko negaminantį biurokratų klaną. Kongreso

prieškambarius pripildo lobistai, bandą išgauti savo klientams atitinkamai palankiausią mokesčių gradaciją ir su tuo susijusias išimtis, turinčias kitas išimtis. Painiai atpainioti iškyla „mokesčių advokatų“ luomas, o painių mokesčių mokėtojų formų užpildymui atsiranda „mokesčių ekspertų“ profesija. Didžiosios įmonės su advokatų komandomis dažnailaimi toje sistemoje. Tačiau nukenčia mažei verslininkai ir net šiaip darbuotojai vien tuo, kad neretai mokesčių dalis gali nuoiti progresinių trauk medui.

Tautos būsto atkūrimo pradžia – „Baltijos kelyje“

igvendinti prireikė milžiniškų pastangų.

Iš Pietų ir Rytų į lietuvių žemes nuo seno brovėsi slavai, Aukso orda, o iš Vakarų – germanų gentys. Dar nesuvienyta į valstybę lietuvių tauta sugerbėjo apginti ne tik save, bet išgelbėjo nuo Aukso ordos kaimynę Lenkiją ir visą Europą.

I pabaigą eina aštuntasis šimtmetis nuo Mindaugo karūnavimo Lietuvos karaliumi, nuo suvienybos valstybės įkūrimo. Per tuos šimtmečius, nors suvienyta, Lietuva ramybės neturėjo: buvo karų, žūtbūtinų mūšių, pergalų ir pralaimėjimų, skaudžių netekčių, Lietuvą žeminantių prievartinių sutarčių, okupacijų, tačiau tautos dvasia niekad nebuvo sugnuždyta, niekada nepasidavė, veržesi į Laisvę ir Nepriklausomybę.

Taip jau lémė istorinis likimas, kad kažkada galima Lietuvos valstybę, valdžiusi žemes nuo Baltijos iki Juodosios jūros, atlaikiusi slavų, kryžiuočių ir Aukso ordos antpuolius, per suartėjimą su padrikusiu valstybingumu ponu ir bajorų Lenkija pati savo valstybingumą prarado. Tačiau viltys ir pastangos atkurti sugriautą Lietuvos valstybę nebuvo sužlugdytos: pasipriešinimas rusų carų okupacijai prasidėjo Lietuvos istorijos tyrinėjimu Vilniaus universitete.

Pirmasis organizuotas ir rintas bandymas išsivaduoti iš 110 metų trukusios rusų okupacijos buvo 1905 metų Didysis Vilniaus Seimas ir po jo kilęs sukilimas, kuris, deja, buvo numalšintas. Tik pasibaigus Pirmajam pasauliniam karui, 1918 m. vasario 16 d., Lietuvos Taryba paskelbė atkurianti Lietuvos nepriklausomą valstybę. Šiuo nutarimu Lietuvos valstybė, vadovaudamasi tautų apsisprendimo teise, buvo atkurta ant tautos, gyvenančios savo etninėje žemėje, pamatių. Nutarimą – savo tévų ir protévių troškimą – įkūnijo tauta, jų apgyné „žagres palikę dirvoj“ kariai savanoriai. Tauta įgijo būstą, kurio kūryba tėsėsi per du dešimtmečius. Deja...

1939 metais du smurtuojantys – Stalinas ir Hitleris – slaptai suokalbiu Lietuvos valstybę pasidalijo ir iškart okupavo. Okupacija tėsėsi penkis dešimtmečius. (keliamo į 4 psl.)

Konservatorių nesutarimai dėl liustracijos diskredituoja šį procesą

Praėjusių savaitę Liustracijos komisijos pirmininkas Algimantas Urmonas duodamas interviu „Lietuvos žinioms“ užsiminė apie ketinimus trauktis iš Liustracijos komisijos veiklos. Pasak jo, komisija neturinti jokių perspektyvų.

„Dirbame visuomeniniai pagrindais. Tačiau nieko nepakeis ir komisijos nariams žadamas atlygis, nes visas liustracijos procesas stovi ne ant tų bėgių. Jo neišgelbės ir įstatymo pataisos,“ – „Lietuvos žinioms“ teigė A.Urmonas. Labiausiai komisijos pirmininką, teisės profesorių, nuvylė tai, kad Seime nesprendžiamas liustracijos klaušimas, neatsižvelgta į jo kritines pastabas Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko Arvydo Anušausko parengtam liustracijos įstatymo projektui. „Matyt, be reikalo laiką gaištų, kaip mokslininkas savo potenciją švaistau,“ – apgailestavo A.Urmonas.

I šiuos Liustracijos komisijos pirmininko nevilties pareiškimus gana agresyviai su reagavo tas pats Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas A.Anušauskas. Rugpjūčio 12 d. jis per Tėvynės sajungos – Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos spaudos tarnybą išplatiuo informacinių pranešimų, kuriame pareiškė ne tik kritiką A.Urmono siūlymams, bet ir jo vadovaujamos Liustracijos komisijos veiklai. Politiko teigimu, „Lietuvos žinioms“, remdamosi A.Urmonu, paskelbė netikslią informaciją apie komisijos veiklą per pastaruosius pusantį metų (nors visi žino, kad ši komisija yra laikina iki naujojo liustracijos įstatymo priemimo). Liustracijos laikas senka, tad kodėl vilkinamas naujasis įsatymas, įgalinsiantis jos veiklą, – vėl gi kyla klausimas).

„Algimanto Urmono vadovavimo laikotarpiu, tai yra per nepilnus pusantį metų, Liustracijos komisija peržiūrėjo apie 100 bylų, bet išnagrinėjo vos 14 bylų, o asmenų, pripažintų bendradarbiavus su buvusios SSRS specialiomis tarnybomis, buvo tik du“ – informaciniame pranešime komisijos veiklos rezultatus tikslino NSGK pirmininkas Arvydas Anušauskas.

Vietoj to, kad kalbėtų apie esmę ir pasakytu, jog valstybė nesukūrė įstatyminės bazės liustracijai vykdyti, A.Anušauskas svaldosi kvailais kaltinimais. Kodėl jie

kvaili – išdėstysisime žemiau. A.Urmonas, politinio kalinio sūnus, ir Liustracijos komisijos narė, buvusi tremtinė J.E.Marcinkevičienė siūlo dabar, nors ir baigiantis įstatymu nustatymam liustracijos proceso laikui, pradėti vykdyti realią liustraciją. Jų siūlymai yra griežti ir radikalūs. TS – LKD partijos Politinių kalinių ir tremtinų frakcijos tarybos pirmininkas A.Anušauskas siūlo nebesiterlioti su liustracija, išviešinti buvusius KGB bendradarbius ir nieko nebedaryti, viską palikti savieigai ir žmonių teismui. Jis sako, kad desovietizacijos buvo atsisakyta maždaug prieš penkioliką metų ir dabar nebematantis jos prasmės dėl prarasto laiko. Nors A.Pociaus, buvusio saugumo vado, A.Valionio, buvusio užsienio reikalų ministro, ir K.Prunkienės, įtakingos politikės, atvejai byloja priešingai.

Svarbiausia, kad tiek viena konflikto pusė, tiek kita priklauso pačiam konservatyviausiam visuomenės sluoksnui ir turėtų siekti tų pačių tikslų, tačiau vietoj to, jos tarpusavyje žiniasklaidos pagalba konfrontuoja, laidosinetiesioginiai kaltinimais ir tikrai nepadeda visuomenei suprasti buvusių sovietinių saugumo struktūrų grėsmės mūsų nepriklasomai valstybei.

Ką ḡ siūlo dabartinis Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas ir Liustracijos komisija, kur yra jų siūlymu prieštaravimai ir susikirtimo taškai?

Norint šitai išsiaiškinti, reikia truputį atsigréžti į valstybinę liustracine veiklą. Liustracija mūsų nepriklasomai valstybei buvo reikalinta tam, kad išlaisvintų nuo sovietinių represinių struktūrų, tokų, kaip KGB, paliktos raizgalynės ir įtakos. Jos esmė, kad buvę sovietiniai sau-gumiečiai, kaip nelojalus ir galimai tarnaujantys Rytams, būtų pašalinti iš mūsų valstybinės tarnybos ir galimybų daryti įtaką mūsų valstybei. Bet nuo pat Liustracijos komisijos veiklos buvo padarysta pora kladų, kurios iš esmės liustraciją stabdė. Pirmiausia kladą, kad Liustracijos komisija niekada nebuvó valstybinė struktūra. Iki šiol tai yra visuomeninė komisija, valstybei labai svarbią valstybinę funkciją vykdžiusi tik entuziastų, dirbančių be užmo-kescio, dėka. Liustracijos komisija niekada neturėjo gerai apmokamų teisininkų, galéju-

sių valstybės interesą ginti nuo buvusių kagébistų, gina-mų puikiai apmokamų advo-katų. Kita kladą – liustracijos procesą iki šiol valdė ir te-bevaldo Valstybės saugumo departamentas (VSD). Komisija turi teisę nagrinėti bylas, pateikiamas tik VSD specialios darbo grupės. Ir trečioji, pagrindinė kladą, kad Lietuva taip ir nepasiryžo tikram desovietizacijos procesui. LGGRT centro buvusi direktorė Dalia Kuodytė yra teigusi, kad deso-vietizacijos buvo atsisakyta dar tada, kai Lietuvos Prezidentu buvo išrinktas Al-girdas Brazauskas. Panašios pozicijos dabar laikosi ir A.Anušauskas.

Ką siūlo A.Urmonas ir jo vadovaujama komisija? Jis siūlo kelis sisteminius pakei-timus. Pirmiausia A.Urmonas mano, kad valstybei nereiki saugotis buvusių trakto-rininkų ar kitokių paprastų žmonių, prievara KGB vers-tų dirbtis jos naudai. Jis mano, kad liustracija – procesas, tu-rintis užkirsti kelią įtakingų žmonių galimai griaunamajai valstybinei veiklai. Tokiems, kurie davinėjo komandas KGB ir kurie iki šiolei veržiasi į šiandieninės Lietuvos įtakin-gus valstybinius postus, tai yra buvusiai Komunistų partijos viršūnėli. Šias savo nuostatas A.Urmonas grindžia ir sa-vaja veikla: jis vienintelis iš-drīso stoti į kovą su įtakinga politike Kazimira Prunkiene ir pasakė, kad „karalius yra nuogas“. Ilgus metus, nežiū-rint į tai, kad Aukščiausiasis Teismas pripažino ją bendradarbiavus su KGB, buvo taikstomas su žemesnės instancijos išteisinamuoju nuo-sprendžiu, kurio argumentai buvo išlapinti. Apie šią koliziją žinojo visi: ir dabartinių valdantieji konservatoriai, ir kiti visuomenės veikėjai, ir tei-sėjų viršūnėlė. Tačiau buvo žaidžiamas formalus žaidimas, kurį žaidžia maži vaikai, kai uždengus akis atrodo, kad siaubo lyg ir nera, nes ir tavęs paties lyg nebéra. Vienintelis A.Urmonas išdrīso tuos akį dangčius nuimti. Jis sako: Prunkienė – buvusi kagiebistė. Kiek reikia jégų išgydyti štai tokia sisteminė mūsų vi-suomenės mastymo ir teisė-saugos ligą – spręskite patys. Bet, pavyzdžiui, A.Anušauskui atrodo, kad visuomeniniais pagrindais dirbantiems žmonėms tai per didelę pra-banga: jis sako, kad per pu-santrų metų komisija sugebėjo išviešinti tik du buvusius kagébistus. Jam, matyt,

trūksta išviešintų trakto-rininkų ir kitų dabar jau labai senovo amžiaus žemdirbių ar visuomenės žemiusių sluoks-nių atstovaujančių žmonių...

Taigi Urmonas kaip Don Kichotas imasi kovoti su priešais, kurie šiam laikotar-piui ir dabarčiai (neva) nė-ra aktualūs. A.Anušauskas savo TS-LKD pareiškime teigia: „Ivertinus A.Urmono pateiktą įstatymo projektą galima konstatuoti, kad siūlo-ma apriboti “liustruojamų” asmenų ratą tik politikais, žurnalistais, pedagogais ir valstybės tarnautojais, ap-sunkinamas asmens bendradarbiavimo su KGB įrodinē-jimo procesas“.

Taigi A.Anušauskas man-o, kad šios įvardintos visuomenės struktūros nėra pačios svarbiausios, kurių reikėtų imtis Liustracijos komisijai. Blogiausia, kad kitos politi-nės jėgos, nepatyrusios, neži-nančios arba kurioms daroma įtaka, pradeda vapėti tą patį. Toks galėtų būti Seimo pirmininko A.Valinsko pasi-sakymas po minėto A.Urmo-no pareiškimo. „Galbūt até-jo metas pasakyti, kad tos komisijos darbas ir buvimas ap-skritai šiuo metu neberekalingas. Galbūt NSGK komi-tetas galėtų imtis tas funkci-jas vykdyti, kiek jų dabar reikiā,“ – svarstė Seimo pirmi-ninkas A. Valinskas.

Kvaili ir neatsakingi tokio aukšto pareigūno pasisaky-mai dar labiau diskredituoja liustracijos procesą.

Vieninteliai žmonės, tikrų suvokiantys mūsų valstybės statybos subtilybes ir ar-chitektūrą bei žinantys KGB veiklos metodus ir jų slaptas galimybes, yra politiniai kalinių ir tremtiniai. A.Urmono siūlymas dabar pradėti vykdyti liustraciją yra savo išskai-donkichotiskas, tačiau ir ver-tas apmästyto. Kita vertus, ar mokslininkas ir naujai iš-keptas politikas A.Anušauskas, netikėtai užėmės labai aukštą postą buvusių politi-nių kalinių ir tremtinų orga-nizacijų atžvilgiu, tikrų tei-singų supranta mūsų žmonių lūkesčius, viltis ir suvokiamą nepriklasomos valstybės modelį? Cia verta susimąstyti. Verta pagalvoti, ar jam ne-reikėtų suformuluoti tam tikrus uždavinius ir pareikalau-ti jų įgyvendinimo. Juk gyvename demokratijos sąlygo-mis ir galime reikšti savo nuo-monę mus atstovaujantiems žmonėms, tai yra Seimo nariams, tokiem, kaip A.Anu-šauskas.

Ingrida VĖGELEYTĖ

Nerimtas revizionizmas

Kas toliau parašyta – tai pastabos apie istoriko Č. Lau-rinavičiaus „Metų“ žurnale (2009, Nr. 7) keliamus kai kuriuos klausimus. Juose ne-maža teiginių, pareikštų klau-simo forma, siulančių per-mästyti, tad ir keisti, atrody-tų, nusistovėjusius požiūrius į šiemet minimą 1000 metų lietuviško būvio laikotarpi. Mindaugas, LDK ir unija, okupacija ir rezistencija, da-bartis.

Vienas požiūrių dar nėra nusistovėjės – neva Lietuva egzistuojanti jau tūkstantį metų. Jį tikrai verta tikslinti dar ir dar permästant Kved-linburgo įrašo reikšmę. Ten ir tada pakako žemės vardo – Lietuva, kad nei rašančiajam (-iajai), nei skaitantiesiems (raštingiems to meto žmo-nėms) nekiltų abejonių, kur ji yra. Nepristigo piešinelių pa-saulio laikraščių puslapiuose, kaip 1990 metais. 1009-ai-siais Vokietijoje buvo aiš-kiau. Taigi ypati žemė, be-siribojanti su kuria nors Ru-sia, gal Juodaja, gal Raudoną-ja; šalis žinoma iš anksčiau ir turinti savo vardą. Seniau, negu tūkstantis metų nuo da-bar. Todėl paminėjimas ir by-loja daugiau, negu „tik neai-kią dėmę dykumoje“, ir Li-tuos genčių valdovo Netime-ro apsikrikštijimas, kurį šie-met iškeliaime, atsiprašau, niekaip negali būti „suprantamas kaip šiandieninių lietuvių banditų siautėjimo Europoje“ palaiminimas. Taip specifi-skai mat žvelgia Č. Laurinavičius, pasiryžęs nuvainikuoti ne tik Netimerą.

Aktualiausia, be abejo, naujausioji istorija, kur tebe-same konkuruojančių geopoliti-nių diskursų arena. Ir 1918–1920-aisiais, ir 1990–1991-aisiais esminis teisės ir savimonės dalykas buvo, ar Lietuva yra iš nieko, tik iš ap-sisprendimo teisės besiran-danti, ar teisėtai atkuriama se-na Europos valstybė. Ant-ruoju atveju dar ir tai, ar ji ar-do didžiąją SSRS, ar normalizu-ja dvišalius santiukius, buvusius 1940 metais, ku-riuos sugriovė būtent SSRS.

Pirmosios Respublikos laikotarpiu Lietuva, pasak istoriko, „praktiškai“ buvo kar-ro kurstytoja, kadangi nerimo netekusi Vilniaus. Tokio sovietinio žodyno bei kon-ceptualų propagandos aidų randame ir daugiau.

(keliamas į 4 psl.)

Nerimtas revizionizmas

(atkelta iš 3 psl.)

Antai Antrosios Respublikos metais „nuspręsta“ akcentuoti sovietų okupaciją ir mosuoti „okupacinės žalos atlyginimo vėzdu“. Istorikas turėtų būti stebėjėjas įvykius, Lietuvos Sajūdžio pasirinktas nepriklausomybės atkūrimo pozicijas ir šaliai mėginamas primesti politines pinkles. Ar ji yra Europos valstybė, atkurta ir atsikuranti, taipgi pripažystama, tėstinumo pagrindu (taip sprendė Prancūzija, Islandija, Danija, Rusija...), ar nacionalinių separatistų užvaldyta ir atplėšta sovietinė respublika? Dabar būtų (politiškai) posovietinė. Tą versiją visąlaik pabréžinėja deržavinės jėgos Rytuose, mėginusios varžyti net mūsų tolesnio pasirinkimo laisvę, lyg Rusija ligi šiol turėtų kokių ypatingų teisių visoje „posovietinėje erdvėje“. Okupacijos neteisėtumas yra pagrindinis argumentas, kodėl politiškai nesame posovietinė erdvė. Buvusi okupuota, parvergta ir vėl išsilaisvinusi tau ta. Tai savigna, kurios nereikėtų pakirtinėti jokia pašaipa. Kai Rusijos valdžia ironizuoja, rašo kabutėse, tai jos problema. Neikim ant pavadžio.

Žinoma, okupacija be žalos būtų vėlgi tuščiažodžiavimas, nereali teisinė būsena, todėl atsirado ir okupacijos žalos samprata. Kiek jos sutarsime prie derybų stalo kad ir po šimto metų, jau antrinis klausimas. Gal ir nedaug, gal dovanosim suvargusiai Rusijai, bet pirmiausiai ten bus pripažintas teisinis okupacijos faktas ir nebrukama užgaulių politinių nesąmonių, neva išsišokėlė Lietuva „norinti uždirbtį“. Ateis laikas – susipras. Svarbu moraliai nekaptuliuoti (atsiprašom, okupacijos nebuvovo, tankai neįvaziavo, patys įstojom), nesutęžti pragmatiškais moliuskais; o jeigu Lietuvos pensininkai norėtų, pavyzdžiu, atgauti iš Rusijos jos pasigrobtus rublinius indėlius, tai čia joks vėzdas.

Č. Laurinavičius netycia kartoja arba sąmoningai pučia Maskvos demagogų dūdą – anot jo, Lietuva „planuoja nugrėžti milijardus“, – ir abiems atvejais matome apgailėtiną paslaugą svetimiesiems. Tokia mat esanti Lietuvos „antirusiška“ politika. Iš tikrujų tai perspektivaus garbingo susitaikymo politika. Jos atsisakant reikėtų droviai pamiršti apie okupaciją, atsaukti žalos atlyginimo įstatymą (kadaisi siūlė J. Veselka) ir priimti stalininę „sava-

noriško įstojimo“ konцепciją kaip lygiavertę. Gal istorikas tiesiai dar nesiūlo šių priemonių, bet jo vartojamas revizionistinis žodynas implikuoja būtent tai.

LDK kaip valstybės darinio vaizdas Abiejų Tautų Respublikos (ATR) epochoje vis ryškesnis. Tai pastarųjų dešimtmečių istorikų darbo nuopelnas. Geriau matome, kaip LDK formavo savitą daugiatautės ir multikonfesinės vienovės kultūrą ligi unijos ir po jos. Inašas į Europos statybą šioje kontinento dalyje, kodėl ne? Teisė, religijų tolerancija, menas. Lietuvos Statutas, Bažnyčių unija ir bendra ATR konstitucija su Abiejų Tautų tarpusavio įžadu. Visa tai – įdomi, pozityvi ir tautas jungianti tikrovė, kuri neatitiko Moskovijos interesų, bet nūnai juolab neturėtume šiemis pataikau ti. Taip atsitiktų, jei sakytume kaip Č. Laurinavičius: Lietuvos „žaidimai“ su istorija, kampanija ir propagandinis LDK eskalavimas, „antirusiškas vektorius“. Rusija ištės gąsdina demokratijas, kad remti Ukrainą būtų antirusiška politika, bet ne visi išsigąsta.

Tautos turi teisę ieškoti savo kelio, ir Lietuvos politinei sąmonei tai nesvetima. Tuos skiriamės nuo šiandienės Rusijos.

Sukilimai ir dešimtmetį trukęs Lietuvos pasipriešinimo karas – dar vienas istoriko užsimotos revizijos laukas. Sukilimus jis kildina ir iš lietuvių bei lenkų puikybės. Nenusilenkė carams ir pažeiminui, prievertos netiesai, kildavo net su dalgiais už savo tapatybę. Beviltiškos buvo tos kovos – iš aukšto vertina mokslininkas. Tačiau ar beprasmės? Istorinė klaida, juk vartota ir tokia savoka. Ar tikrai?

Analogija permetama iš sovietų okupacijos laikotarpį. Atrodytų, sako istorikas, kad 1940 m. „taikus gržimasis į Rusijos globą“ buvęs pakankamai logiškas. Juolab, kad „revoliucija Lietuvoje 1940 m. buvo pribrendusi“. Skamba kaip citatos iš sovietinio vadovėlio praplautiems moksleiviams ir pionieriams. Toliau dar gražiau. Jeivisi įvykiai po Raudonosios armijos įsiveržimo 1940 m. birželio 15 d. buvę tikrai neteiseti, tai ir „visos Lietuvos politinės jėgos, kurios siekė socialinių ar nacionalinių pertvarkymų (pokyčių – tai mintis iš Molotovo-Ribentropo slaptojo protoko) ir daugiau ar ma-

žiau bendradarbiavo su sovietine valdžia (iš šią formulę telpa tik VKP(b) padalinys LKP, nes kitas jėgas bolševikai sunaikino), yra neteisėtos ir net gali būti kaltinamos išdavyste“. Baisoka. Ištės, nuvalius nuo dūmų apnašą, „Komunistų partija, kaip diktatūrinė ir iš esmės priešinga pagrindiniam lietuvių tautossiekimui ir kertiniam Konstitucijos nuostatui – Lietuvos nepriklausomumui, – nelaikoma teisine partija“.

Taip nustato Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos Deklaracija, aštuonių mirtininkų pasirašyta „Okupuotoje Lietuvoje 1949 m. vasario 16 dieną“. Nuo 1999 m. tai ir Lietuvos Respublikos įstatymas. Č. Laurinavičius konsstatuoja šio požiūrio „neigiamą poveikį įvairiomis politinio visuomeninio gyvenimo sritymis“. Kiti galėtų sakyti, kad Lietuvos laisvės kovotojai ir iš nežinomų kapų vis dar gina tėvynės garbę, atmeta komunizmą ir kolaboravimą. Jiems nekiltų klausimas, „ar šiandieninis aktyvus Lietuvos įsitrukumas į komunizmo atmetimo kampaniją atitinka mūsų nacionalinius interesus?“

Istorikui kyla, ir jo klausimas iš tikrujų yra teiginys – neatitinka! (Žr. straipsnio pradžią.) Užtat okupavę Lietuvą sovietai, anot jo, „paskatinio socialines reformas“, o kolaborantų nedera vadinti išdavikais, „nes jie skatino šalies revoliucionę kaitą“. Čia labai senas žodynas, maždaug sovietinių istorikų Burokevičiaus-Jermalavičiaus, kuris gana iškalbingas. Bet iš tikrujų mūsų istoriko pastabos nukreiptos į dabartinę Lietuvos politiką.

Ją ne pirmasyk siūloma keisti, revizuoti, kad labiau įtiktume arba pasigerintume Maskvai. Tokią propagandą jau 2005 m. pradėjo du Lietuvos institutai, ir laiko požiūriu ji sutapo su pastangomis išstumti Maskvai trukdžiusi Vytautą Pociūną. Savo ruožtu pastarasis Vidurio Europos lyderių ir politikų laiškas JAV prezidentui B. Obamai įvardija Rusijos politikos pokyčius kaip įtakų ir žemėlapio revizionizmą, perspėja būti atsargiems. Tik štai Rusijos revizionizmas, gal veikiau revanšizmas, aštrina padėti, o Lietuvai siūloma praskysti, trauktis, pasiduoti nelygiant terorui. Nerimta, nors padėtis rimta.

(„Bernardinai.lt“)

Soeikiname

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį politinį kalinių, karį savanorių, ilgametį LPKTS Jonavos filialo tarybos ir choro „Viltis“ narį **Antaną MAZILIAUSKĄ**. Nuoširdžiai linkime stiprios sveikatos, neišsenkančios energijos, dar ilgai skambančių dainų ir Dievo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

Naujos knygos

„Vienos liustracijos“ istorija“

Dalios Kuodytės objektuviu nagrinėjant šią bylą.

Narpliodamas susisukusį kaltinimą ir įvairiapusiškų komentarų, pateiktų žiniasklaidoje, kamuolį, Juozas Kojelis kreipėsi į LR Prezidentą Valdą Adamkų. Savo knygelėje pateikė Vilniaus apyg. administraciniu teismo posėdžių protokolą, liudytojų parodymus. Aprašytos teismo procedūros, komentarai ir skirtinti parodymai liudija, kad tuometinės Liustracijos komisijos buldozeris, atakuodamas Vincentą Kuprį, grubiai laužė piliečius ginančias teises ir teisingumo užtaras, nes Vilniaus apyg. administracinius teismas atmetė V. Kuprio skundą ir paliko galioti Liustracijos komisijos sprendimą esą jis bendradarbiavo su KGB, rašoma Juozo Kojelio knygelėje.

„Tremtinio“ inf.

Tautos būsto atkūrimo pradžia – Baltijos kelyje

(atkelta iš 2 psl.)

Lietuva tarp Rytų ir Vakarų yra „ant vieškelio, ant kelio didžio“, jos istorija rasieta krauju, ugnimi ir kalaviju, ji kupina pergalių ir netekčių, tačiau, poeto žodžiais tariant, pašaukta atsiliepdavo: „Aš čia – gyva“. Atiliepdavo Lietuva artojų, karių, sukilėlių, partizanų, visų dorų tautiečių širdyse, kur jie bebūtų – Sibiro toljuose ar užjūrių marių, partizanų žeminėse, prie Televizijos bokšto ar Seimo rūmų. Atiliepdavo, nes buvo išlikę pilėnai – piliečiai. Štai kodėl ir atkartoje mūsų valstybėje pilietinės vi-

suomenės formavimas, ugdymas ir skatinimas pilietinei veiklai laikytinas svarbiausiu. Tik sąmoningas, jaučiantis pareigą ir atsakomybę, sau-gantis ir ginantis valstybės ide- alus ir interesus pilietis kuria valstybę, tvirtina valstybingumą, statydina tautos būstą.

Lietuva drauge su Latvija ir Estija 1989 metais rugpjūčio 23 dieną „Baltijos kelyje“ sau ištarė: „Aš čia – gyva“, o 1990 m. kovo 11 dieną, po 50 metų priverstinės tylos, lietuvių tauta sau ir pasauliu at-kurtos valstybės vardu patvirtino: „Aš čia – gyva“.

Algimantas ZOLUBAS

Partizanų Motinos

Ginkluotojo pasipriešinimo sovietų okupacijai kovose daugiausia ašarų praliejo partizanų MOTINOS. Tai jos nesudėjo bluosto, jei teritorijoje, kurioje slapstėsi jų vaikai, pasirodydavo kareiviai ar stribai. Tai jos bėgo tekinas į vietas, kuriose buvo praėję mūšiai, verkdavo iš džiaugsmo, jei vaikai likdavo gyvi, verkdavo be ašarų eida mos atpažinti miestelių aikštę.

Tvirtos dvasios, degančios pasiryžimu padėti jiems, šalantiems žemėnėse per pūgas, liūtis. Kartais alkaniems, pradusiems viltį, gyvenantiems tik tikėjimu Lietuvos ateitimi. Tai Motinos nešė vaikams paskutinį duonos gabalėlį,

viltį ir tvirtybę. Lietuvoje jau yra keli paminklai Partizanų Motinoms. Greitai toks iškils ir Kaune. Jo statybai žmonės noriai aukoja.

Pradedame pasakojimų ciklą apie Partizanų Motinas. Ir jūs, brangūs skaitytojai, jei žinote bent vienos iš Jų gyvenimo istoriją, papasakokite ją mūsų laikraštyje. Lauksime laiškų.

Redakcija

Stanislovas ABRONAVIČIUS

Verkė be ašarų...

Marijona ir Adomas Zdanavičiai gyveno Kauno apskr. Rumšiškių valsč. Pašulių k. Augino septynis vaikus: Kazį, g. 1913 m., Eleną, g. 1916 m., Vincą, g. 1917 m., Andrių, g. 1919 m., Praną, g. 1921 m., Igną, g. 1925 m., ir Vytautą, g. 1927 m. Dar iki sovietų okupacijos Marijona tapo našle. Žemės pragyventi neužteko, todėl vaikai pabirto tarnauti ūkininkams, vėliau tapo miškininkais, dirbo Pravieniškių priverčiamųjų darbų stovykloje. Vokietmetį šiaip taip pragyveno, tačiau antroji sovietų okupacija jų gyvenimus sujaukė.

1944 m. rudenį jaunėlis Vytautas pamatė, kai stribų pagalbininkas iš Pamiero išvarė į valsčių brolį Andrių su rištomis rankomis. Nuskubėjo namo ir pranešė saviesiems. Broliai griebė ginklus ir pasitiko einantį Guronų mišku. Pastojo kelią, praė paleisti brolį, bet anas nepasidavė, išsitrukė ginklą. Brolių išlaisvino, stribą nušovė. Nuo tada ir prasidėjo Andriaus, Igno ir Prano Zdanavičių partizaniškas gyvenimas. Andrius tapo vadu Morka, būryje buvo keliolika vyrų. Justinas Čiurinskas, dabar gyvenantis Kaune, prisimena, kad jau 1944 m. rudenį, prie Kardono eiguvos, kur slapsėsi partizanai, ganydamas gyvulius matė kareivius, stebinčius eiguvą. Apie tai pranešė eiguliu Aleksui Alioniui. Broliai Zdanavičiai sukruto, klausė Alekso, ką darysim? Bet vyrai nutarė, kad néra ko bijoti, nes apylinkėse daug partizanų, tegu tik kareiviai įkiša nos...

1945 m. balandžio 12-ąją, ketvirtadienį, eigulys Aleksas

davė, o tik nuėjusi gerą kilometrą suknibuo į šaltus arimus. Tada sovietų kariuomenės pulkininkas, surinkęs kaimo gyventojus, aiškino jiems, kad kvailystė priešintis tokiai jų jėgai, užkariavusiai visą Europą. Šios kovos baigtis aiški. Partizanų kūnai nebuvu vežami į Kaišiadorius ir niekinami, nes tas pulkininkas buvo frontininkas, pasakė, kad tai ne „banditai“, o kareiviai. Ir atidavė žuvusiesiems pagarbą... Sako, kad tame mūšyje žuvo 12 partizanų ir penkis karthus daugiau sovietų kareivių.

Po kelių dienų Jonas Ambrazevičius, Albinas Alionis, Justinas Čiurinskas padarė 12 karstų, ant jų kreida suraše partizanų slapyvardžius ir Pašulių kapinėse iškaše ilgą tranšėją. Marijona Zdanavičienė atsinešė tris pagalvėles ir išėjo jas į sūnų karstus, glostė jų galvas. Matė, kaip Andriaus veidas buvo sumaitotas sprogesios granatos. Ilgai Motina be raudos gulėjo ant pavasarėnės žemės, apsikabinusi tai vieno, tai kitą vaiko karstą... Kai nuleido karstus į duobę, pasigirdo šautuvų, automatų salvės. Staiga įvairiose pusėse tarsi aidas atskartojo šūviai. Tai žuvusiesiems saliutavo partizanų būriai.

Ant partizanų kapų įkasė dyliką beržinių kryžių. Greitai stribai juos nuėmė, bet žmonės padarė naujus. Stribai vėl laužė, žmonės vėl juos statė, kol anie suprato, kad kryžiai ant kapų stovės. Motinos padėtas gėles stribai nuo kapų nurankiodavo, bet Marijonai kantrybės užteko...

Marijona Zdanavičienė pragyveno ilgus garbingus metus. Ir visus tuos metus kasdieninis takas ją vedė į kapines, kur gulėjo jos žuvę vakių ir kur ramybę rado ji pati.

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga jau ne vienerius metus siekia jamžinti Laisvės Kovotojų Motinų atminimą. Prieš keletus metus kilo idėja pastatyti simbolinį Kovotojų, žuvusiu už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą, numatyta jam vieta Kauno Ramybės parke. Sumanymas pradėtas igyvendinti.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, pervesdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos DnB NORD banko sąskaitą Nr. LT864010042501566754 norimą paaukotį sumą.

Dékojame paaukojusiesiems:

Povilui Čepėnui – 50 litų,

Juozui Čepėnui – 100 litų,

Vytautui Petraškai – 100 litų,

Petronėlei Žikienei – 100 litų,

Eleonorai ir Alfredui Naudžiūnams – 100 litų,

Kazimierui Algirdui Pečiukoniui – 200 litų,

Levanui Žiobai – 100 litų,

Albinui Jaškevičiui – 100 litų,

Laimutei Vaitkienei – 200 litų,

Albinui Valkai – 200 litų,

Antanui Napoleonui Stasiškiui – 300 litų,

Irenai Vaičiulaitienei – 200 litų,

LPKTS Kupiškio filialo nariams – 570 litų,

Emilijai Palmirai Valiūnaitei – 200 litų.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša

Mačiau nušautą sūnų

Iš kur Motinos veide tiek daug dvasinės stiprybės, jėgų ir vilties, spindinčio gerumo? Nei pykčio, nei keršto nėra Motinos veide nužudžiusiems Jos du sūnus – Lietuvos partizanus, o vyrą Vincą Leonavičių ir ją, keturių vaikų Motiną, įkalino vien už tai, kad gyveno kaip Dievas prisakė: „Mylék savo artimą, kaip save patį.“

Žilagalvė Motina žvelgia į mus ir kalba: „Palaimintas didysis laisvės troškimas! Jis buvo gyvas patriotų sielose ir tuomet, kai į akis žvelgė mirtis, kai tautos dvasią trypė, niekino, žudė okupantas iš Rytų“. Vėliau Motina susikaupusi paklausia: „Ar meldžiatės, vaikeliai, už žuvusiuosius nelygioje kovoje dėl Tėvynės gimtųjų arimų, žalių dobilienų. Atminkite juos!“

Kalbinau Motiną patriotę Vitaliją Leonavičienę, nors gerai žinau, kad jai nelengva kalbėti:

„Dėl Donatėlio aš rami. Žinau, kur dūla sūnaus kauleliai – Marijampolėje, po gatvės grindiniu, prie paminklo žuvusiem partizanams. Dažnai čia ateinu, uždegū grabnyčią, pasimeldžiu, dvasia nūrimsta. Tiktais dėl Algelio neramu, ieškau, klausinėju: gal matėt, gal girdėjot? Žvelgiu į slaptas kapavietes ir man atrodo, kad mano vaikeliai manato, girdi, kad jie dar žaidžia, juokiasi kaip vakar, ir aš juos apkabinu...“

Gyvenome Vilniaus krašte ir Viešpaties prašeme, kad neleistų nutautėti, kad išsaugotume tautos garbę. Tikėjome. Tai nepatiko lenkų šlektoms, valgantiems lietuvišką duoną.

Vieną šaltą žiemos naktį raudonieji partizanai užpuolė ir nusiaubė mūsų sodybėlę. Neradę namuose vyro, Rudaminos žaliųjų plotų girininko, mane ir sūnų Alguką pusnuogius išvarė laukan ir grašė nušauti, jei nepasakysiu, kur slepiasi vyras. „Atsisveikink su vaikais!“ – sušuko. Apkabinau verkiančius vailkelius. „Ateisim kitą kartą, laidotuvės bus vienos“, – pagrasis išeidiams.

Susirūpinome. Vyros pasiprašė Miškų ministerijos vadovybės perkelti į kitą girininkiją. Netrukus Vincą Leonavičių paskyrė Aistiškių girininkijos girininku Vilkaviškio apskritje.

Laikas kaip upė... Po metų frontas iš Rytų atsirito į Suduvos lygumas ir sustojo netoli Vartelinės miško, kur gyvenome ir dirbome. Likome vokiečių zonoje, gyvenome žemėnėje. Cia trūko ne vien duonos, bet ir gélo vandens. Išdavikas mūsų šeimą iškundė vokiečiams, kad renkame ginklus. Gestapas iškrėtė mūsų buveinę, nieko nesurado ir išvarė į Rytprišių pusę, toliau nuo fronto.

Kelionės metu susirgo ir mirė keturmetė dukrelė Liepa. Sugrižome ir apsigyvenome Liškaičio sodyboje, Vilcabalių kaime prie Alksninės. Iš čia į partizaninį karą išeidome devyniolikmetį sūnų Algirdą. Mus – Vitaliją ir Vincą Leonavičius – NKVD išgabeno į Kybartų kalėjimą. Namuose liko devynmetis sūnus Juozukas. Donatas gyveno Kaune pas senelę.

„Neverk, sūneli, nerodyk ašarų okupantui,“ – raminau sūnų išeidama“.

(keliamas į 6 psl.)

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja: 1 mėn. – 6,40 Lt, 3 mėn. – 19,20 Lt, 6 mėn. – 38,40 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,60 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį. Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Mačiau nušautą sūnų

(atkelta iš 5 psl.)

„Sunkus batų bildesys prikėlė mane, – prisimena Juozukas. – Rusų kalba įvarė baimės. Kas nutiko? Gal broli Algį pagavo? Kai tėvus išsivarė enkavėdistai, keli iš jų liko. Ko laukė? Gal Algį? Ryte išėjo.

Išėjau ir aš į kiemą pasidairyti. Pašeriau gyvulius. Kilo mintis bėgti. Apėjau namą, sodą. Kareivų nesimatė. Pakinkiau arklį. I vežimą sudėjau drabužius, patalynę ir nuotraukas pasiėmė. Išvažiavau į Tabarų kaimą pas Venskevičius.

Vakare aplankė brolis Algis – partizanas Vytis. Paliko pinigų. Po savaitės iš kalėjimo gržo tėvas su laišku Algiui. Saugumiečiai reikalavo, kad brolis pasiduotų ir žadėjo jam ramų gyvenimą. Iš tokių saugumiečių triukų Algis tik pasijuokė. Tėvas į kalėjimą gržo su laišku.“

„Tardytojas Kravčiukas manęs paklausė: „Kas tau Leonavičius Algirdas? Sūnus?“ – pasakojo toliau Vitalija Leonavičienė. – Tai mano vyriausias sūnus. „Kur tavo sūnus šiuo metu?“ – „Sūnus yra partizanų vadas Vilkaviškio apskrityje. „Kur dedi sūnaus bandito prigrobtą turtą?“

Tyliu. Muša. Skauda. Bet ne Motina būčiau, jei išduočiau sūnų. Mano tylėjimas tardytoja siutino.

Marijampolės kalėjime šiek tiek atgavau dvasinę pusiausvyrą, tardė rečiau. Pagaliau nuteisė 10 metų. Žinios iš namų neteikė džiaugsmo, daugiau liūdino – Donatėlį į partizaninių karą išlydėjo kita Motina – ponai Kerevičienė. Kai Donatėlis žuvo, į jo vietą Kerevičienė išlydėjo savo vyrą, pasirinkusį Donatėlio slapyvardį Ménulis.

Ginkluotos sargybos lydimą nuvezė prie Marijampolės NKVD citadelės. „Nugalės mano dvasia, neginklai“, – raminau save, tačiau klydau... Jie smogė skaudžiau už mano dvasinę tvirtybę.

Stovėjau saugumo kieme, kol patekėjo Saulė. Saugojo penkiese. Idiejo nos kareivis atidarė duris ir įsakė atsigrežti. Ten – penkių vyrų kūnai. „Kuris tavo sūnus?“ – klausė. Palai-kai apnuoginti, basi, tik su apatiniais. Veidai kruvini. Įsižiūriu į pirmajį, veidas nematytas. Kairiau – margu megztiniu, tokiu kaip Donatėlio. Juk pati jam numezgiau... Taip, tai mano Donatėlis! Temo aptemo dangu... Jaučiau – mirštu. Tiki prieblanda apgaubė, neše mane... Aš jau toli toli, tokia mažutė, silpnutė, nepajégiau išsivaduoti...

Nežinau kaip ir kas prikėlė mane iš mirties nagų. Aš gyva. Bet kodėl nejaučiu rankų ir kojų?.. Nejaučiu viso kūno. Matau žmones baltais chalatais, o akyse – žaizdotas Donatėlio veidas... Vėl tolsta šviesa...

Aš miriau lėtai ir ilgai. Netiesa, kad lengva numirti...

Lukiškių kalėjimo ligoninėje atgavau sąmonę, tačiau dar nežinojau, kad dešimt metų nevaikščiosiu... Gerašir-

dė gydytoja leido parašyti Mamai laišką, kad atsiųstų vaistą. Vaistus gretai gavau. Jie padėjo. Prašiausi, kad išsiųstų į lagerį, bet kalėjimo viršininkas atrėzė: „Cia tik mes tavęs baidomės, o lageryje ir arkliai tavęs baidysis.“

Nors jau judinau pirštus, pati pavalydavau, bet kojų nejaučiau. Mane rengė, maitino ir nešiojo moterys kalinės. Mégau siuvinti. Kalinės man parūpino audinio, spalvotų siūlų. Drebančiaiš pirštais išsiuvinėjau dobilo žiedą ir padovanojau grubiai ir atšiauriai gydytojai Pavlovai. Ji tapo švelnesnė.

Pagaliau ir man išaušo šventinė diena. Mane aplankė keturiolikmetis sūnus Juozukas, su kuriuo į pasiamatyti mane nunešė neštuvaus moterys kalinės. Namai saugojo viltiną mūsų šeimos laimę, kurios netekau prieš ketverius metus. Stebiu ji, jis – mane. Abu tylim. „Kas tave, sūneli, maitina, rengia?“ – paklausiu. „Mama, nesirūpink...“ – atsakė. Oi, kaip norėčiau apkabinti sūnų, išbučiuoti, bet mus skiria grotuotas langas. Neverkiau. Ašarų jūra jau išdžiūvusi. Žmonės kenčia. Nerimsta kovojo Lietuva. „Auk, Juozeli, tvirték, aš sugrišiu.“

Mano liga – nervinis paralyžius – palaužė fizines galias. Dvasia likau tvirta, pasiryžusi išgyventi tragediją. Kreipiausi, kad sumažintų bausmę. Po ilgų virkavimų metelius nutryné. Išėjau į laisvę. Ne, neišėjau, brolis Povilas ant rankų išnešė! „Lengva kaip šapelis,“ – sakė broliuzis.

Apsigyvenau Kaune pas Mamą. To meto medikai mano ligos nejveikė. Jei ne Mama, nebūčiau pasveikuvi. Nežinau nei iš kur, nei kokias žoles ji pirkо – karštos, kvapnios, kartais nemalonios vonios, jos rankų mašažas gaivino mano sustirusius sąnarius. Pasidaviau Mamos įtaigai: „Paveiks! Būtinai pasveiks!“ Pradėjau atgauti jėgas, pasitikėjimą. Mezgai, siuvinėjau... Mama lyg netycia paridendavo siūlų kamuolių tolėliau, kad pati „atsineščiau“. Rankomis pasiremdama šliauždavau prie kamuolio...

Po metų iš Karagandos šachtų gržo vyras. Jis „atitarnavo“ visą dešimtmetį.

Po dvejų – paėmiau lazdą į rankas. Nors silpnai, bet klibinkščiavau. Iš sovietų armijos gržo Juozukas. Sūnų jau apkabinau stovėdamas. Šeimos židinys, išdraskytas prieš dešimtmetį, lyg nuskendęs laivas iškilo iš dugno ir pradėjo plaukti... Antrą kartą išmokaiva kaukšioti. Dar po metų numečiau lazdą. Liga, kausčiusi dyvlikai metę, pasitraukė. Štai ką reiškia Motinos meilė, pasiaukojimas.

* * *

Laikas kaip upė... Vitalija Leonavičienė jau Amžinybėn iškeliau. Kauno rajono Jonučių kapinėse, prie svyruoklio beržo, supiltas kapas. Granito lentoje įrašyta: „Cia ilsisi partizanų Motina.“

Albinas SLAVICKAS

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Į tremti – savo noru

Kaišiadorių vyskupijos kunigai antrają sovietų okupaciją sutiko priešskai. Tai salgojo ir tai, kad vyskupas Teofilius Matulionis, vyskupijai vadovavęs nuo 1943 metų, į bolševikų lagerius buvo patekęs dar 1923 m., kalėjo garsiai Butyrkų kalėjime, Solovkų saloje. Čiobiškio klebonas L.Puzonas, Gegužinės parapijos sielų ganytojas Steponas Rudžionis, prelatas Stanislovas Kiškis, Bernardas Sužiedėlis, Žaliuose klebonavęs kanauninkas Matas Cijūnaitis, vikaras Česlovas Kavaliauskas, Žiežmarių klebonas Alfonsas Ažubalis ir dar daugybė kunigų, kaip ir pats vyskupas, už pagalbą Lietuvos partizanams neišvengė sovietinių lagerių.

Marijonas Petkevičius Kaišiadorių pradėjo kunigauti 1944 m. pradžioje, kai trumpai vikaravęs buvo perkeltas sielovadai į Jiezno. Tada jam tebuvo 24 metai. Gimė 1902 m. sausio 2 d. Ukmergės aps. Bagaslaviškio valsč. Vaškūnų kaime. Baigė Ukmergės gimnaziją, kunigų seminariją. Kaišiadorių gimnazijoje dėstė tikybą, buvo visų mėgstamas. Sovietams sugrižus, gimnazijoje subūrė jaunimo organizaciją „Jaunieji ateitininkai“, tačiau greitai net tikybos pamokos buvo uždraustos. Tada jaunasis kunigas su gimnazistais įsikūrė klebonijoje. Čia vyko ne tik pamokos, bet ir poezijos valandėlės, pokalbiai apie meilę. Tėvynei, buvo skaitomas Brazdžionio eilės. 1945 metais slapta paminėta Vasario 16-oji, kai visi organizacijos nariai prisegė Trispalves vėliavėles. 1945 metų vasarą kunigas areštuotas, vėliau į Kaišiadorių KGB rūsius įmesti ir penki aktyviausieji gimnazistai. Po trijų mėnesių kalinimo Kaišiadorių ir Trakuose jaunuolius išleido, tačiau sugrižti į gimnazijos suolą uždraudė...

Išdavikų neatsirado, todėl ketindami sekti Marijoną Petkevičių trumppam paleido. Kunigas nutarė slapstyti – Prano Tamošaičio pavarde gavo dokumentus ir išvyko kunigauti į Vi-diškių parapiją Ukmergės apskrityje. Vienoje vietoje ilgai neužsibūdavo, tai keliavo po vidurio Lietuvą: Suginčiai, Punia, Švėkšna, Mažeikiai, Linkuva. Visur neliko abejingu tautos skausmu, sakė patriotiškus pamokslus, ieškojo ryšių su partizanais.

Kunigaujant Punioje, 1946 metais, prieš Velykas, vietos partizanai paprašė vykti į būrį ir išklausyti jų išpažinčių.

1946 metų gegužės 7 dieną kunigas M. Petkevičius palaidojo Punios šilelyje žuvusį partizaną Antaną Valiūną-Gulbę, patekusį į stribų pasalą. Pasakė pamokslą, paskui kažkas neatsargiai nufotografavo laidotuvį apieigas. Tačiau kai kankintas ryšininkas išdavė partizanų bunkerį, ten kareiviai rado tą nelemtą fotoaparą. Išryškinę nuotraukas MGB ieškojo laidotuvį dalyvių. Kunigui Mariui pavyko ištrūkti. Taip jis atsidūrė Žemaitijoje...

Suėmė Marijoną 1948 metais Linkuvoje. Saugumiečiai žinojo, kad kunigas gyvena svetima pavarde, turėjo

Kunigas Marijonas Petkevičius

informacijos iš Kaišiadorių ir Punios klebonavimo laikų, žuvusio partizano laidotuvį nuotrauką, žinojo, kad tokia pavarde kunigų seminariją baigusio žmogaus nėra... Sako, tą dieną kunigas Marius su Linkuvos vaikais, ruošiamais Pirmajai Komunijai, sėdėjo šventoriuje ant suolų, kalbėjo apie Tikėjimo tiesas. Atėjė du vyrai paklausė, kas esas. Isakė pamoką nutrauktį, nusivedė į jo kambarėlį, patikrino pasą. Paskui sakė, kad Kauno kunigų seminarijos archyve Prano Tamošaičio baigusiųjų sąrašuose nėra. Liepė apsirengti civiliais drabužiais ir eiti prie netoliese stovinčio „viliuko“. Vienas išsiitraukė automatai ir pasakė, kad veš į Vilnių. Už Tikėjimo tiesų ir meilės Tėvynei skleidimą kunigo Mariaus Petkevičiaus veikla buvo „ivertinta“ 25 metais lagerio. Taip atsidūrė Voruktos anglų kasyklose, slapta aukodavo šv. Mišias, klausydavo išpažinčių.

Kai 1956 metais pertiestą iš lagerio palaido, kunigas negrįžo į Lietuvą, bet savo noru atsidūrė pas ištremtus tėvus Bolšoj Unguto miškų pramonės ūkyje, Žeržulo gyvenvietėje, Krasnojarsko krašte. Kartu su visais dirbo sunkų fizinių darbų, laisvalaikiu trentiniams teikdavo dvasinius patarnavimus. Keliavo po lietuvių apgyvendintas vietoves. Per Sibiro šalčius buvo vežiojamas motociklui, persalo, gavo bronchinę astmą, varginusią iki pat mirties. Už tai, kad tarnavo žmonėms, 1959 m. teismas jį dar kartą nubaudė – ši kartą nuteisė 2 metams laisvės atėmimo už pastoracijos darbą be sovietų valdžios leidimo. Bausmę atliko Taišeto lageryje.

Marijonas Petkevičius į Lietuvą sugrįžo 1961 metais. Keturiadesimtmetis be sveikatos kunigas buvo paskirtas klebonauti į Onuškį, vėliau į Dusmenis, Birštoną. Gyvendamas Birštonė prisiėjo prie pogrindžio spaudos platinimo, rašė straipsnius į „Rūpininkojelį“, kurį laiką redagavo leidinių „Tiesos kelias“.

1977 metais kunigas Marijonas Petkevičius buvo vienas iš kandidatų į vyskupo vietą. Įstojo į Marijoną Petkevičių vienuolių prie savo pavardės pridėdamas santrumpą MIC. Mirė 1987 metų birželio 23 dieną Širvintose pas serij, pragyvenęs 67 metus. Palaidotas gimtinėje, Bagaslaviškio bažnyčios šventoriuje.

Geri darbai neužmirštami – visur, kur tik gyvenimas ir Dievas atsiuntė Marijoną Petkevičių, jis paliko pagarbos ir meilės artimui debesėlių. Visi, kuriuos likimas buvo suvedės su šiuo Lietuvos patriotu, jį prisimena ir mokosi Jo pavyzdžiu Tiėkimo, Vilties ir Meilės...

Kunigo atminimo įamžinimui 2002 m. Kaišiadorių vyskupijos kurių leidykla išleido Jo kūrybos knygą „Karalius man paliko kelią“. Leidinyje publikuojamas Marijono Petkevičiaus kūrybinis palikimas – eileraščiai, laiskai, pamokslai.

Sostinės reprezentacinei aikštėi – Vytis

Karališkos kilmės valstybės, kokia yra ir Lietuva, turi savo simbolius – vėliavą, herbą ir himną. Šie simboliai yra įrašyti į Lietuvos Respublikos Konstituciją. Save gerbiamios valstybės savo simbolius paprastai išaukština sostinėse.

Šiemet Valstybės dieną Kudirkos aikštėje jau atidengtas paminklas himnui ir jo kūrėjui Vincui Kudirkai. Vėliava ir herbas paminėto išaukštinimo tebelaukia. Kunigo Roberto Grigo („XXI amžius“ 2006-11-29 ir LLKS leidinys „Varpas“ 2006-12) bei Seimo nario Kęstučio Maisilio siūlymai reprezentacine paskelbtoje sostinės Lukiskių aikštėje pastatyti paminklą – Vytį – pats tinkamiausias būdas herbo išaukštinimui. O vėliavą Seimas įstatymu turi grąžinti į jos privalomą vartoseną visuomenėje.

Lietuvos Laisvės kovų dalyviai jau kelionika metų deda pastangas. Seimo savi 1999 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. VIII-1070 pasiūlė Vyriausybėi parengti Lukiskių aikštės projektą, supažindinti su juo Seimą ir patvirtinti 1999 metais. Tačiau Vyriausybė rūpesti nustūmė Vilniaus miesto savivaldybei, pirmenybę teikiančią statyboms bei ki-

tokiam verslui. Ši Lukiskių aikštės tvarkymo reikalą iš tikruju marino. Kita vertus, nebuvo ir apibréžtos aikštės sutvarkymo idėjos, todėl skelbiama konkursų dalyviai blaškėsi tarp įvairių, abstrakcijoms prilygstančių, siūlymų.

Valstybės simbolis Vytis iš tikruju būtų tinkamiausias paminklas reprezentacinei sostinės aikštėje. Prie jo galėtų rasti vietą ir kovotojų už laisvę atminimo jamžinimas: „Amžinoji ugnis“, simboliniai nežinomo partizano kapas, nežinomo kario kapas ir nežinomo tremtinio kapas (istoriko akademiko Antano Tylos siūlymas). Tokiu būdu, skelbiant naują konkursą, jo dalyviai jau turėtų apibréžtą idėją, galėtų siūlyti konkretius sprendinius.

Po Valstybės dienos ir Lietuvos vardo tūkstantmečio minėjimo Prezidentas Valdas Adamkus išreiškė apgailestavimą, kad sostinėje prie namų buvo mažai vėliau. Apgairestavimas, žinoma, kiek pavėluotas, nes 2002 metais Lietuvos liberalų sąjungos iniciatyva bei socialdemokratų palaikymu, Seimas, neva gyventojų lešu taupymo dingstimi, vėliavą iškėlimą per valstybines šventes taip „liberalizavo“, kad ne tik piliečiai, bet ir valstybinės ištai-

gos jas iš vartosenos ištumė, o Prezidentas anuomet net susirūpinimo neišreiškė. Pri trūko tuomet Seimui ir valstybės vadovui išminties, jei jau rūpejo piliečių išlaidos, dovanoti kiekvienai šeimai po vėliavą ir pareikalauti jas privilomai kelti valstybinių švenčių proga, be to, padovanoti kiekvienam piliečiui pilietiškumo pradžiamokslį – Lietuvos Respublikos Konstituciją. Mums tolima Kazachija savo piliečiams vėliavas dovanovo. Kaimyninėje Latvijoje per šventes vilnija vėliavų jūra. Gi per Dainų šventės atidarymą Katedros aikštėje Vilniuje tūkstantinėje minioje tesimatė viena kita didesnė vėliava ir labai nedaug mažesnių. Čia dera pridurti, kad norintieji vėliavą išsigyti, net sostinėje jos su žiburiu turi ieškoti.

Lieka viltis, kad Valstybės herbas paminklo pavidalu rasis sostinės reprezentacinei aikštėje, o prie vėliavos išaukštinimo ir prie pagarbos jai tiek valdžioms, tiek visuomenei tenka sugrižti. Pagarbai ir valstybės simbolijui išaukštinimui ypatingą dėmesį pirmiausiai privalo rodyti valdžios, ypač aukščiausios. Tai – jų šventa priedėlė.

Algimantas ZOLUBAS

Skelbimai

Rugpjūčio 22 d. (šeštadienį) Plungės r., Plateiliuose, įvyks Lietuvos laisvės armijos „Vanagų“ 65 metų jubiliejus minėjimas. 10–11 val. dalyvių registracija prie Platelių bažnyčios, 11 val. šv. Mišios už žuvusiuosius Lietuvos laisvės kovotojus, 12 val. eisena iki paminklo Lietuvos laisvės armijai, 12.30–14 val. mitingas prie LLA paminklo, 14–15 val. eisena iki jachtklubo, 15–19 val. šventiniai renginiai prie Platelių ežero.

Kviečiame dalyvauti. Teirautis tel. 8 615 38 301, 8 615 66 273.

Rugpjūčio 22 d. (šeštadienį) 12 val. prie buvusio KGB pastato sienos (Gedimino g. 40/1, Vilnius) bus atidengtas memorialinis ženklas ir atminimo plokštė, skirta partizano Petro Vizbaro-Vapsvos žūties vietai jamžinti. Kviečiame dalyvauti.

Rugpjūčio 23 d. (sekmadienį) minėsime „Baltijos kelio“ 20-metį

Vilniaus renginių programa:

12.30 val. šv. Mišios Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, 14 val. Baltijos Asambléjos deglo sutikimas Vilniuje, Neprisklausomybės aikštėje, 18 val. iškilminga skautų ir jaunuju šaulių rikiuotė Arkikatedros aikštėje, 18.30 val. minėjimas-koncertas. Arkikatedros aikštėje.

Kauno renginių programa:

10 val. šv. Mišios Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. 10.30 val. šv. Mišios Arkikatedroje bazilikoje 12 val. minėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. LPKTS Kauno filialas kviečia gausiai dalyvauti.

Klaipėdos renginių programa:

12.10 val. šv. Mišios Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje; 13.30 val. autobuso palydosis į Baltijos kelio 162-ąjį km (Klaipėdos postas); 14 val. paminėjimo dalyvių eitynės nuo Marijos Taikos Karalienės bažnyčios iki Atgimimo aikštės. „Baltijos kelio“ ugnies nešimas; 14.30 val. „Baltijos kelio“ 20-mečio renginys Atgimimo aikštėje; 16 val. gėlių padėjimas ir žvakučių uždegimas Tremties memoriale (Daukanto g.); 19 val. simbolinis „Baltijos kelio“ pakartojimas prie Baltijos jūros. Susirinkimo vietas: Melnragė I–Melnragė II–Giruliai–Palanga.

Informuojame

Knygų tremties ir rezistencijos tematika bei naujas „Laisvės kovų archyvo“ numerius galite išsigyti LPKTS būstinės knygynelyje, Laisvės al. 39, bei Tremties ir rezistencijos muziejuje, Vytauto pr. 46, Kaune.

ILSEKITES RAMYBEJE

Joana Oželytė-Sakalienė

1939–2009

Gimė Lekiškės k., Švėkšnos valsč., Tauragės aps., 54 ha žemės turinčių ūkininkų šeimoje. 1949 m. kartu su tėvais, broliu ir seserimi ištremta į Sibirą – Krasnojarsko kr., Chakasijos sr., Ust Abakaną. Ten bėgė vidurinę mokyklą, Krasnojarsko žemės ūkio institutą. 1964 m. dirbo Chakasijos bandymų stotyje mokslinė bendradarbe. 1965 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Tauragės r. Sartininkų, Lauksargių tarybiniuose ūkiuose ekonomiste, vyr. ekonomiste. 1974 m. ištekėjo už Povilo Sakalo. Dėl saugumiečių persekiojimo buvo priversta išsikelti į Tauragės. Apsigyveno ir dirbo Vilkaviškio r. Pilviškių SMGS „Suduva“. 1992–1996 m. – VAĮ „Giedraičiai“ vyr. buhalterė.

Palaidota Šilutės r. Švėkšnos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vyra, giminės ir artimuosius.

LPKTS Vilkaviškio filialas

Elena Ruzgytė

1917–2009

Gimė Trumplaukės k., Ylakių valsč., Skuodo r., ūkininkų šeimoje. Augo 4 broliai ir 4 seserys. Elena 1939 m. bėgė Mažeikių gimnaziją. 1941 m. – Kauko Raudonojo Kryžiaus medicinos serijos mokyklą. Brolius klerykas Vytautas žuvo miške. Brolius Silvestras, Vincas ir Domininkas pateko į lagerius. Likę šeimos nariai ištremti į Irkutsko sr. 1946 m. Elena areštuota Kretingoje. Karinio MVD tribunolo nuteista 10 m. lagerio ir 3 m. be teisių. Kalėjo Archangelsko, vėliau Mordovijos lageriuose, dirbo plytinėje, karto mišką. Grįžo 1955 m. Iki pensijos dirbo medicinos sesele Mažeikių ligoninėje.

Palaidota Ylakių kapinėse.

Užjaučiame giminės.

LPKTS Mažeikių skyrius

Gediminas Puslys

Gimė Utenoje. Baigė Utenos „Saulės“ gimnaziją. 1942 m. išstojo į antinacių Kęstučio organizaciją. Bendradarbiavo ir platinio laikrašti „Prosvaistė“. 1944–1945 m. dirbo Utenos berniukų gimnazijos mokytoju. Tapo leidinio „Laisvės kelias“ redaktoriumi. 1945 m. suimtas, nuteistas 10 metų katorgos, kalėjo Intos, Uchtos, Abezžės lageriuose. 1955 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno tėvų namuose. Dirbo kolūkyje buhalteriu. Aktyviai reiškėsi Atgimimo laikotarpiu. Gediminui suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas. Palaidotas Utenos kapinėse.

Užjaučiame žmoną, vaikaitę, artimuosius.

LPKTS Utenos filialas

Rugpjūčio 29 d. (šeštadienį) Klaipėdos r. Priekulės Laisvės kovų ir tremties istorijos muziejus (Klaipėdos g. 29) malonai kviečia dalyvauti šventėje. 11 val. muziejaus vėliavos pakėlimas. Parodos „Tremtinė motina“ pristatymas. 12 val. šv. Mišios muziejaus kiemelyje. Lauko eksponatų – tremties vagono, partizanų bunkerio ir muziejaus vėliavos šventinimas. 13 val. iškilmingas renginio atidarymas. 14 val. knygos „Tremties ir rezistencija Klaipėdos rajone“ pristatymas. 15 val. Gargždų buvusių tremtinių mišraus choro „Atminties aidai“ koncertas.

Teirautis tel. (8 46) 454 787

Rugpjūčio 29 d. (šeštadienį) rengiamos Žemaičių apygardos partizanų vado, vyriausios partizanų vadovybės – Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos nario Vlado Montvydo-Žemaičio buvusios sodybos jamžinimo iškilmės. 13 val. šv. Mišios Varnių katedroje; 14 val. išvykstame į Varnių sen. Nvardėnų kaimą (7 km); 14.30 val. – atstatyto kryžiaus ir kitų žyminių ženklų šventinimas, pabendravimas. Pasiteirauti mob. 8 615 66273.

SL 289

Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Aušra Šuopytė,
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis interne: http://www.lpkts.lt
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr. LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3520. Užs. Nr.

Kaina 1,60 Lt